REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 133. Brașov, Luni-Marțĭ 18 Iunie (1 Iulie). 1902.

Declinul și desastrul.

Ultimul period al campaniei memorandiste.

III.

Bine ar fi fost decă enunciațiunea, ce-a făcut'o comitetul central al partidului în ajunul procesului pentru memorand, desmințind categoric afirmările organului său „autorisat“ și ale diarelor adversare causei române, că ar esista în partidul nostru „desbinări“ și „curente deosebite de opiniunĭ politice“, ar fi semnalat în adevĕr suprimarea pentru tot-déuna a intrigelor pĕcătóse „tribuniste“.

Cum-că, spre cel mai mare rĕu al bunei înțelegerĭ din sînul partidului național, n'a fost așa, s'a dovedit fórte curênd după procesul acela, ce s'a desfășurat înaintea Curții cu jurațĭ din Clușiŭ.

Era, ca sĕ facem o asemĕnare, și cu comitetul, ca cu o familie, în care capul ei are cele mai bune inclinațiunĭ pentru a susține în sînul familiei respectul reciproc și buna înțelegere, dér femea, cu care duce căsnicia, este condusă de spiritul vrajbei și scie sĕ paraliseze tóte intențiunile bune și frumóse ale soțului. In casul, despre care vorbim, rolul femeii îl juca organul „autorisat“ al comitetului, care prin cei grupațĭ pe lângă el dirigea de fapt treburile comitetului, lățind dilnic tot mai mult spiritul de nedisciplină și de renitență, de care erau înșĭ-șĭ condușĭ.

Din causa acésta nicĭ chiar în momentul supremului pericol, sinceritatea adevĕrat frățéscă n'a putut ajunge a stăpâni deplin situațiunea interióră a partidului. E trist, dér cine ar pute nega, că nu este așa?

Vina cade numai asupra elementelor nedisciplinate și 'n a doua linie asupra acelora dela cârma partidului, carĭ lăsau sĕ fie influințațĭ de aceste elemente, prin ce anume întêmplare nu voim sĕ cercetăm acum.

De altă parte suntem datorĭ a constata, din respect către istorie, că tocmai aceia din sînul partidului, carĭ dela conferența din 1892 încóce au fost mereu luațĭ în nume de rĕu, învinuițĭ, suspiționațĭ și ofensațĭ în naționalismul și bunul lor nume, și au fost presentațĭ publicului intern și estern ca nisce disidențĭ rĕu voitorĭ ai partidului, au dat în momentul periculului dovedile cele mai strălucite de sinceritate față cu causa sfântă, de lealitate și de bun simț față cu cei ce representau causa înafară, și, mai presus de tóte, au dat dovadă de abnegare personală față cu interesul cel mare comun.

Aceștia sunt cei din tabĕra, ce fusese învinsă — se scie prin ce fel de uneltirĭ — de către aceia, carĭ vedeau în vechia și puternica solidaritate a partidului o piedecă pentru realisarea planurilor lor ambițióse și necópte.

La procesul cel mare, ce s'a făcut membrilor din comitet — în mâna tuturor asigurărilor date lor în Iulie 1893 de către al doilea vice-președinte al comitetului, că lucrurile nu vor ajunge așa de departe, — n'a mai fost nicĭ o deosebire între „estremĭ“ și „moderațĭ“, memorandiștĭ“ și „antimemorandiștĭ“. Cei mai mulțĭ dintre apĕrătorii, carĭ și-au oferit serviciile lor comitetului și causei, au fost din tabĕra celor urgisițĭ de „tribuniștĭ“ și ceea-ce a fost mai frumos și a dovedit, că în adevĕr enunciațiunea de mai sus a comitetului a fost basată pe realitate, fŭ, că nimenĭ dintre noi nu era surprins de faptul acesta. Fiecare a înțeles, că acei bărbațĭ au urmat numai convingerei și sentimentelor lor curate.

De ar fi fost așa, cum după părerea nóstră ar fi trebuit sĕ fie, decă comitetul s'ar fi pregătit de cu vreme și cum se cădea pentru întimpinarea primejdiei ce-l amenința, decă, așa dicênd, și-ar fi făcut testamentul în tótă regula înainte de a-șĭ espune pieptul glónțelor inimice și ar fi fost asigurat, că orĭ-ce se va întêmpla, partidul nu va rĕmânĕ fără conducere, orĭ chiar pe mâna unor nechiemațĭ séu aventurierĭ, atuncĭ acei membri ai lui, carĭ au trebuit sĕ s'așeḑe în diua de 7 Maiŭ 1894 pe banca acusaților, ar fi avut un razim atât de puternic moral în consciința datoriei lor împlinite, încât în mijlocul celei mai perfecte solidarității, ce s'a manifestat în acele momente grele din partea tuturor fiilor națiunei nóstre, ar fi putut sĕ cunóscă în tótă mărimea sa momentul mare și unic ce se oferea pentru stabilirea unei legăturĭ indisolubile între toțĭ factorii partidului nostru.

Așa înse am rĕmas numai cu buna pornire și cu bunele propunerĭ ér resultatul a fost cum nu l'am dorit

Decă membrii comitetului trașĭ în judecată, nu erau preocupațĭ așa de mult de grija despre ceea-ce lasă îndĕrĕt în momentele când devisa era: orĭ vii, orĭ morțĭ, séu, cum se mai dicea pe atuncĭ, „totul pentru națiune“, atuncĭ de sigur că procesul memorandului n'ar fi durat mai mult ca o sĕptĕmână și resultatul lui ar fi fost nu numai o învingere morală față cu adversarii limbei și națiunei nóstre, ci ar fi avut în deosebĭ cele mai bune efecte și pentru consolidarea partidului național

Atuncĭ comitetul nu mai trebuia sĕ-șĭ aţintéscă grija principală asupra presentărei esterióre a procesului, negligând chiar pregătirea pentru el; nu mai avea sĕ simtă lipsa de a se îngrădi prin declararea, că procesul intentat lui „este intentat națiunei române“ și că în consecența logică, sórtea acesteia urma sĕ atêrne dela sórtea comitetului.

Că procesul pentru memorand era un proces, care privea întréga națiune, a dovedit'o interesul ce s'a manifestat din partea românimei întregĭ față cu el. Au dovedit'o și miile de Românĭ, carĭ au mers la Clușiŭ ca sĕ arate, că națiunea nu e indiferentă de ceea-ce se petrece.

Cum-că înse acel proces ar fi fost „procesul națiunei române“, a susținut ce-i drept comitetul în enunciațiunile sale din ajunul procesului, dér n'a mai susținut'o nicĭ el la sfêrșitul procesului însu-șĭ, când președintele lui a declarat sĕrbătoresce, că „nu este de demnitatea poporului român de a-se apĕra în fața juriului din Clușiŭ“ și că „un popor întreg nu se póte trage la bara judecătoréscă“.

Tripla alianță s'a reînoit. Agenția Wolff din *Berlin* anunță următórele: cu data de 28 Iunie:

„Convenția privitóre la prelungirea triplei alianțe cu Austro-Ungaria și Italia, a fost subscrisă adĭ de cancelarul german Bülow și de ambasadorĭ Szöggeny-Marich (austro-ungar) și Lanza (italian). Tripla alianță s'a reînoit în formă neschimbată.“

Din *Viena* se anunță, că noua convenție s'a încheiat pe timp de 12 anĭ șia fost subscrisă în Berlin după recunóscere că contele *Bülow* și-a dat silințe marĭ în interesul reînoirii neschimbate a convenției Stipulațiunile convenției sunt ținute în secret.

Nelegiuirĭ noue. „Unirea“ din Blașiŭ luând notă despre ordonanța ministrului *Wlassics* privitóre la propunerea limbei maghiare în șcólele poporale face următorul conventar:

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

File rupte dintr'un carnet.

— 29 Iunie 1902.

(Dela Brașov — la Bod. — La biserică în Bod.— Românii și Sașii. Parochul din Cisnădióra. — Habitabilitatea planetei Marte. — Fabrica de zahăr și influența ei. — Un colonel român cununat cu o sască).

La órele trei de diminéță eram deja în picióre. Astădĭ după amiadĭ se ține în comuna Bod adunarea generală a despărțămêntului I Brașov al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“. Cu trenul de 5.40 dim. mĕ duc la Bod sĕ am timp a face recunóscerĭ, până va sosi comitetul și óspeții din Brașov și din alte părțĭ.

La órele trei e diuă. Prin pórta din capul Străḑii Orfanilor, cobóră încet părechĭ visătóre, ce veniau dela balul dat de studenții gimnasiului român, carĭ au făcut de curênd esamenul de maturitate. Sala cea mare dela „Casa de tir“ a fost nóptea acésta locul fericit, unde tinerii exgimnasiaștĭ șĭ-au dat întîlnire, póte pentru ultima-óră, cu drăgălașele zinișóre, obiectele încunjurate de aureola platonismului și al poesiei tineresci. — Una dintre părechĭ merge la braț. Sunt logodițĭ....

La patru fără un sfert, când am eșit pe stradă, încă nu se începuse mișcarea sgomotósă a trăsurilor și pietonilor alergătorĭ după afacerĭ. Pașii mei rĕsunau până la celă-lalt capĕt al străḑii. Icĭ colo se ivia câte un turist matinal, care s'a sculat cu nóptea în cap, spre a profita de prima diminéță frumósă, după atâtea dile de plóie. Ținta luĭ: póte Postovarul. După el, étă și câțĭ-va bicicliștĭ. Trecênd cu repeḑiciune înainte, sparie pe bieții porumbei, carĭ se lăsaseră în mijlocul Străḑii Orfanilor, sĕ ciuguléscă semințe și altă brană, aruncată acolo de inimĭ milóse pentru acești „orfanĭ“ ai carității publice.

Icĭ colo se lupta cu legea gravitațiunei și a oscilațiunei câte „un întârḑiat“, care cu pașĭ șovăitorĭ mergea spre casă la o oră „așa de timpurie“. Pe trotoar semne neestetice ale bólei de mare. Vara, cu lumina ei prococe, hotărît, nu este anotimpul lui Bachus. Ah, și nu este nimic mai respingĕtor, decât un om, care după o nópte petrecută în beție, sĕ duce diminéța spre casă, cu capul plin și cu punga deșĕrtă. Cu tóte acestea cei mai mulțĭ își dau tótă silința sĕ arate cât se póte de amabilĭ și comunicativĭ. Din strada orfanilor și până la gară nu mai puțin de doi m'au abordat, declinându-șĭ prețiosul lor nume și asigurându-mĕ, că de mult doresc, sĕ-mĭ facă cunoscința. Al treilea mi-a cerut o țigară.

La gară mĕ adresez unui hamal în uniformă cu întrebarea: „Ce tren plécă acuma?“ — „Nem tudom“, îmĭ rĕspunde hamalul — talân Csik felé“. Va sĕ dică tot m'a înțeles, dér de sigur o fi cetit articolul din urmă al lui Banffy și vĕdênd, ce importanță atribue ex-președintele, hamalilor, întru îndeplinirea misiunei de a crea „statul național maghiar unitar“ — s'a ambiționat și el și „a influințat“ colosal asupra mea întru numita direcțiune.

In tren ómenĭ cu treburĭ și escursioniștĭ. Conductorul trece prin compartament și întrébă pe ungaresce: „Ki száll ki Méhes-kertekben?“ — I-se rĕspunde în cor: „Senki“. Gheorghe Căpățînă din Șcheiŭ, mĕ întrébă: „Ce-a dis conductorul?“ — „A dis, că cine se dă jos la Stupinĭ?“ — „D'apoi, că eu mĕ dau jos“ și se ia Gheorghe după conductor, dér ia-l de unde nu-i. Vré sĕ scótă capul pe ferestră, sĕ vadă mai e mult până la Stupinĭ? Dér eu îl fac atent, sĕ nu scótă capul, căcĭ uite, ce scrie pe ferestră:

„Opasno je van se nagnuti“.

„Domnule, decă nu-i spun, sĕ stea la Stupinĭ, mĕ duce până la Bod și-apoi pot sĕ viu érășĭ înapoi pe jos“.

Noroc, că pe semne s'a mai dat jos și alțiĭ, căcĭ la Stupinĭ s'a oprit trenul.

Gheorghe Căpățînă e vĕduv, și, de cum se ia zăpada până cade alta, face pe grădinarul la un proprietar sas pentru 80 cr. pe di, și sasca îi mai dă și ceva zamă la amiadĭ, de când i-a murit nevasta și n'are cine-i găti.

— Și ce grădinărie facĭ, nene George: de legume orĭ de florĭ?

— Și una și alta.

— Scii altoi trandafirĭ?

— Cum nu.

Érna apoi nenea Gheorghe face pe precupețul de póme și drumul ce-l făcea acum la Stupinĭ, era tocmai ca sĕ tocméscă nisce mere. Din care se vede că, Gheorghe Căpățînă e om harnic și vara și érna. Un singur cusur are: N'a învĕțat până la bĕtrânețe nicĭ ce însemnéză *„Chi salchi?“* nicĭ ce însemnéză *„nagnuti se van je opasno“*.

* * *

In Bod eu am fost primul óspe. Comitetul va veni pe la ora 1 cu trăsura,

„... Spărtura tinde sĕ se facă şi mai mare, căcĭ de pildă „Bud. Hirlap“ se tînguiesce, că pricina neprogresării în direcţia dorită, e de a-se căuta în „oláh popa şi în dăscălii crescuţĭ în preparandiile mitropolitane s'au episcopescĭ gr. ort. şi în manualele acelea, carĭ au fost aprobate séu edate de odinariatele bisericescĭ şi autorităţile naţionalităţilor.“ Care va sĕ dică góna cea mai nouă se va porni contra manualelor scolastice şi se va nisui sĕ scótă şcólele poporale de sub jurisdicţiunea actuală. De aceea cu multă bunăvoinţă ministrul de culte promite sĕ întregéscă salarele învĕţătorilor până la 800 cor. şi sĕ le deie şi cuincuenalele prescrise. Suntem puşĭ decĭ din nou în faţa unor primejdii marĭ, carĭ ţintesc pe faţă la *nimicirea totală a şcolelor confesionale şi a caracterului lor*, întroducêndu-se limba de propunere maghiară şi manuale scrise în aceeaşĭ limbă.“

Convenţie militară ruso-bulgară. O scire mai nouă din Petersburg anunţă, că principele bulgar Ferdinand n'a cerut sprijinul Rusiei cu scop de a-se proclama rege, ci s'a restrîns a încheia cu Rusia o *convenţie militară*. Ţarul nu va merge la Sofia, dér va trimite acolo pe marele duce *Vladimir*, ca sĕ-l represente la sĕrbările desvĕlirei statuei Ţarului Alesandru II. Convenţia militară ruso-bulgară s'ar fi încheiat pe următórele base: Rusia se obligă a ajuta pe Bulgaria în cas când acésta ar fi atacată din partea vre-unei puterĭ, ţintind la împiedecarea *desvoltării* Bulgariei. In schimb Bulgaria se obligă de a pune la disposiţia Rusiei întrégă ei armată în cas de vre-o încurcătură primejdiósă în Balcanĭ. Afară de acésta, în timp de pace, că şi în timp de rĕsboiŭ, Bulgaria va deschide flotei rusescĭ de rĕsboiŭ porturile Burgas şi Varna.

Apelul noului comitet al Ligei culturale.

Foile din Bucurescĭ publică următorul apel dat de noul comitet al Ligei culturale:

Românĭ!

Sub scutul Crucei şi al Evangheliei, marii Metropolitĭ românĭ ai veacului XVII-lea, dându-şĭ mâna peste Carpaţĭ, întocmai ca şi cronicarii aceluiaşĭ veac, carĭ sciau şi afirmau frăţia Românilor din Pind şi din Balcanĭ cu Românii Daciei Traiane, — Mitropoliţii şi cronicarii timpurilor bătrâne diceau, că voinţa lui D-deu şi nemilósa aducătură a împrejurărilor au răspândit pe Românĭ în patru părţĭ de lume; dér mai diceau strămoşii, că deşi astfel aşedaţĭ, totuşĭ pe Românĭ îi légă strîns şi pe vecie nedeslipiţĭ limba lor românéscă şi legea lor creştinéscă.

Prin limbă şi prin lege Românii au fost de secole tot într'un cuget şi într'o simţire. Când în anul rĕsunător 1848 Andreiŭ Mureşianu cânta fraţilor sĕi pe „Românĭ din patru unghiurĭ, uniţi-vĕ în cuget, uniţi-vĕ 'n simţirĭ“, el nu făcea decât sĕ continue lupta pentru unitatea culturala a tuturor Românilor, începută acum 250 de anĭ de Domnii, de Metropoliţii şi de cronicarii neamului românesc.

Acéstă luptă, pe care, în decurs de două veacurĭ şi jumĕtate, au dus'o fruntaşii nemuritorĭ ai românimei, astădĭ o continuă Liga Culturală, tot pentru limbă, tot pentru lege şi tot cu acelaşĭ dor nemărginit al strămoşilor.

Folosindu-se de tóte mijlócele ce-i oferă luminele veacului XX; plină de respectul legilor drepte şi umane ale tuturor ţĕrilor în carĭ trăesc fraţii noştri Românĭ; ne voind sĕ jignéscă întru nimic libera propăşire a tuturor neamurilor, carĭ locuesc împreună cu Românii; nedorind alta, decât sĕ dea românismului de pretutindenĭ consciinţa vie şi puternică a unităţei române prin limbă şi prin lege, Liga a lucrat dela înfiinţarea sa şi va lucra şi de aci înainte cu putere din ce în ce crescêndă pentru atingerea acestei străvechĭ ţinte: „Frăţia română“.

Secolul, care s'a sfîrşit, a înscris în cartea legilor omenirei următórele cererĭ şi sfinte adevĕrurĭ:

„Nu se omóră o naţiune;

„Nu se hotăresce sórtea unui neam, fără ca mai întâiŭ el sĕ fie întrebat;

„Nu se schingiuesce un popor pacĭnic, luminat şi muncitor;

„Solidaritatea umană pune stavilă nebiruită marilor nedreptăţĭ“.

Pentru a aminti aceste adevĕrurĭ şi a-le ilustra, astfel cum iubirea de neam şi puterea împrejurărilor o vor inspira; pentru a strînge rêndurile celor două-spredece milióne de Românĭ pe terenul luminărei prin limbă şi prin lege; pentru a arăta Românilor, că suferinţĭ, durerĭ şi chinurĭ de 18 secole le dau astădĭ drepturĭ imprescriptibile la o viéţă nouă şi de toţĭ respectată, Liga îşĭ începe munca sa firéscă pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

O credinţă mai mare ca munţii ne spune, că, după cum în tóte marile nóstre cestiunĭ române şi în înaltele interese de neam, dela Nistru până la Tisa şi din Tisa păna la Mare, un singur glas a fost care a rĕsunat cu unanimitate şi cu puterea unui întreg popor, tot aşa acum Românii toţĭ vor conlucra cu noi pentru atingerea ţintei supreme: desăvîrşita unitate culturală a tuturor Românilor şi pregătirea neamului românesc întru întîmpinarea bărbătéscă a împrejurărilor, ce viitorul va aduce.

Românĭ!

Chemaţĭ prin votul congresului Ligei Culturale în fruntea acestui aşedĕmênt al României, am primit acéstă nobilă sarcină fără şovăire şi cu deplină încredere. Nu ne-am îndoit şi nu ne vom îndoi nicĭ un singur moment a închina Ligei cele mai bune ale nóstre puterĭ, pentru ridicarea şi propăşirea ei.

Ce minte cu adevĕrat luminată şi ce inimă cu adevĕrat românéscă ar puté sta nepăsătóre în faţa tĕrîmului pentru munca şi rodirea căruia ne chiamă Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Noua eră de acţiune, în care întră Liga Culturală, ne îndémnă sĕ ne îndreptăm cu credinţă şi cu dragoste cătră tótă suflarea românéscă, cerênd iubirea, cerênd sprijinul ei.

Liberă de anĭ de dile de orĭ-ce înrîurirĭ politice, Liga a eşit în sfîrşit biruitóre d'asupra tuturor greutăţilor prin care fatalmente trebuia sĕ trécă. Astădĭ tótă lumea, care cunósce starea reală a lucrurilor, ştie că Liga póte lua un nou şi puternic avênt. Călcând peste tóte piedecile trecutului, Liga a dovedit, că e cu adevĕrat a tuturor Românilor; mai mult, ea a dovedit statornicia nóstră românéscă când este vorba de a salva şi de a pune pe temelii trainice şi neclintite o mare instituţiune naţională, un aşedământ, în fiinţa şi propăşirea căruia este legată onórea némului românesc.

Sĕ nu pierdem timpul preţios al presentului cu recriminările trecutului; aceste învinovăţirĭ sunt armele slăbiciunei. Energia, voinţa, avêntul, şi mai presus de tóte statornicĭ întru luminarea şi întărirea naţiunei, sunt armele bărbăţiei! Sĕ lăsăm dar critica trecutului sĕ ne strîngem frăţesce rîndurile şi sĕ nu privim de cât „înainte“! Sĕ muncim fără preget pentru pacĭnica desvoltare a consciinţei naţionale.

Nu ne vom gândi nicĭ odată la intervenţii în raporturile politice ale altor state, dér nu vom tăcé şi nu vom înăbuşi glasul inimei şi al sângelui nostru, când milióne de fraţĭ de ai noştri sunt ameninţaţĭ cu desfiinţarea naţională. Căcĭ orĭ-cine se atinge cu duşmănie de limba şi de naţionalitatea unei părţĭ a neamului românesc, atacă însuşĭ caracterul nostru de naţiune, una şi nedespărţită în ordinea etnică şi intelectuală.

Faţă de asemenea atacurĭ, Liga va lupta cu cumpĕt, dér şi cu neînfrântă energie pe tóte căile şi cu tóte mijlócele admise de justiţia imanentă, care cârmuesce sórtea popórelor.

Românĭ!

Pentru acéstă muncă şi pentru acéstă luptă, Liga vĕ chiamă cald şi frăţesce într'ajutorul ei.

Veniţĭ cu toţii sub drapelele acestui naţionalism înalt şi sincer!

Veniţĭ cu mic cu mare într'acest templu al Durerei şi al Nădejdei, pentru ca din el sĕ plece apoi, în tóte unghiurile românismului, prin gurile a sute şi mii de apostolĭ, cuvêntul de binevestitor al înălţărei şi al redeşteptărei naţionale!

Dumnedeu sĕ fie cu Neamul românesc.

Bucurescĭ, Iunie, 1902.

Membrii comitetului central executiv: *Petre Grădiştenu, Em. Antonescu, general N. Balaban, Toma Dobrescu, A. D. Florescu, G. Ionescu-Gion, Aurel C. Popovicĭ, George Popovicĭ, M. Vlădescu.*

Censorĭ: *Gr. Balota, Ulpiu Hodoş, C. Tălăşescu.*

Probleme şi aspiraţii — şoviniste.

Pressa şovinistă maghiară e neobosită în a-se ocupa dilnic de problemele, ce-i agită actualmente pe Maghiarĭ, probleme a căror deslegare e reservată însĕ viitorului.

Pornind din recentele date statistice cu privire la desvoltarea maghiarismului pe teren cultural „Bud. Hirlap“ scrie în numĕrul sĕu dela 29 Iunie, că cu tot sporul ce l'au făcut până acum, Ungurii nu trebue sĕ fie prea încredĕtorĭ. Ei trebue sĕ urmăréscă cu mai multă atenţiune greşelile şi pericolele, ce le ameninţă naţionalitatea la periferii, în deosebĭ înaintarea Slovacilor şi *Românilor* la graniţele de limbă, în şcólele nemaghiare, în academii şi universităţĭ, precum şi în biserică, unde s'ar afla tendenţe antimaghiare. Orĭ unde se arată pericolul, trebue căutate causele şi conform lor sĕ se facă şanţurile de apĕrare. Acésta ar fi o datorinţă, care nu privesce numai pe miniştri, ci mai ales pe căpeteniile administraţiei, carĭ cunosc împrejurările locale şi au în mâna lor esecutiva.

Mai departe:

„Până acum guvernele maghiare numai verbal şi numai în parlament au făcut politică naţională; în realitate însĕ au făcut altceva, adese-orĭ contrarul la ceea ce era în interesul naţional şi de datoria lor... Adĭ însĕ, sub presiunea raporturilor europene nu-i permisă nepăsarea, ci trebue sĕ ne *apĕrăm* (!) şi sĕ lucrăm, şi în *Ungaria nu póte avé îndreptăţire, decât un guvern, care scie sĕ deslege în general şi în special în privinţa politică problemele materiale, sociale şi culturale ale unităţii naţionale*“.

Problemele vedem aşa-dér că şi le-au croit şoviniştii noştri. Indĕrĕtul lor se ascund aspiraţiunĭ a căror realisare însémnă mórtea naţională a celorlalte popóre nemaghiare.

Pressa maghiară şi împreună cu ea bărbaţii conducĕtorĭ ai Maghiarilor, urmăresc o ţintă deşartă şi nebună, când pe tóte căile şi cu tóte mijlócele, legale şi nelegale, vor sĕ forţeze nimicirea limitelor etnice, pe carĭ nu le-au putut desface şi nimicì tóte calamităţile şi desastrele, ce au venit în cursul vécurilor peste popórele acestor ţĕrĭ. Politica acésta nu póte sĕ producă decât nemulţumirĭ şi contrarietăţi naţionale din cele mai desastruóse, carĭ în vecii vecilor nu vor contribui la soluţiunea marei şi gravei cestiunĭ a naţionalităţilor, ce ca o rană vecĭnic deschisă stă pe corpul ţĕrii şi va sta încă, până când detentorii puterii în stat nu vor reveni la sentimente mai bune şi la gândirĭ mai luminate.

Frasele despre „unitatea naţională“ şi despre „stat naţional unitar maghiar“ nu sunt pentru vremile de acum şi nu pot fi potrivite mai ales într'un stat cu caracter eminemente *poliglot*. Orĭ cât ar dori şi orĭ cât s'ar strădui domnii dela cârmă sĕ facă a dispare popórele nemaghiare, ca *naţionalităţi*, de pe harta ţĕrii, — nu le va succede nicĭ în al doilea mileniu, cum n'au isbutit în primul mileniu de a-le nimici

---

ér ceilalţĭ óspeţĭ cu trenul accelerat dela órele 3 p. m.

Am visitat pe învĕţătorul Cherciu, care deşi nu arată mult mai bĕtrân, decât colegul şi ginerele sĕu Mereţ, totuşĭ de 37 anĭ instruesce deja generaţiunile, ce se succed.

Am asistat la liturghia celebrată de părintele Creiţar şi m'a surprins pietatea şi seriositatea sfântă, cu care poporul asculta serviciul divin. Şi cântau cu toţii în două glasurĭ. Se cunoscea, că ostenéla, de 37 anĭ n'a fost zadarnică.

Bodul (Bodfalu, Brenndorf) este o comună frumósă, cu strădĭ regulate şi case mândre. După ultimul recensĕmênt are 2369 locuitorĭ: 1377 Saşĭ şi 911 Românĭ. Proprietar de altă naţionalitate nu este nicĭ unul, sunt însĕ servitorĭ maghiarĭ în numĕr de 130. Jidov nicĭ unul.

Armonia ce o remarcasem în comuna Preşmer, între Românĭ şi Saşĭ, graţie atitudinei înţelepte a preotului, m'a surprins în mod plăcut şi în Bod, lucru pentru care învĕţătorului Cherciu şi altor inteligenţĭ românĭ li-se cuvine laudă. Căcĭ în consecinţa acestei armonii, biserica şi şcóla română s'a bucurat în diferite rêndurĭ de favorurĭ acordate din partea comunei.

La bere, înainte de prând am avut ocasiunea sĕ fac cunoscinţă cu notarul Rudolf Reindt, cu învĕţătorul Ioan Zakel, cu predicatorul Andrea Stamm. Era de faţă şi preotul sas din Cisnădióra, Fritz Reindt, originar din acéstă comună, care fiind în concediu, a venit sĕ petrécă câte-va sĕptĕmânĭ în comuna sa natală.

D-l Cherciu mĕ recomandă: Redactor la „Gazeta Transilvaniei“.

— Sunt vesel, rĕspunse d-l Reindt. Suntem întru cât-va colegĭ.

— Cum aşa?

— Scriu şi eu la „Siebenbürger-Deutsches Tagblatt“.

— Ce fel de articole?

— Articole scienţifice, cu deosebire din astronomie.

— Atuncĭ permiteţi-mĭ se-mĭ esprim dubla mea bucurie, întâiŭ pentru-că d-vóstrĕ sunteţi primul paroch săsesc cu care fac cunoscinţă şi a doua pentru-că îmĭ spuneţi, că vĕ ocupaţĭ cu astronomia. Décă îmĭ daţĭ voie, v'aşĭ adresa câte-va întrebărĭ relativ la cestiunea, care dela Flammarion încóce pasionéză fórte mult lumea, asupra habitabilităţii planetei Marte. A stabilit ceva cert sciinţa astronomică în cestiunea acésta, orĭ că cestiunea n'a eşit încă din domeniul probabilităţii unei hipotese?

— Ceea ce sciinţa astronomică a putut stabili până acuma, rĕspunse învĕţatul pastor cu multă amabilitate, este că în planeta Marte esistă condiţiunĭ fisice aprópe analóge, cu celea de pe pămênt, de unde apoi se face conclusiunea, că în acestea condiţiunĭ, este posibil sĕ esiste şi ómenĭ, respective fiinţe vii şi inteligente asemĕnătóre ómenilor. Atmosfera în Marte este însĕ mai subţire, decât la noi, apa este mai puţină, decât pe pămênt, ceea ce dovedesce, că Marte este într'un stadiu mai înapoiat al recirei, de cât pămêntul; căldura şi lumina e mai puţină.

— Se dice însĕ, că s'au observat în Marte nisce construcţii de resortul ingeneriei hidrotechnice, nisce canalurĭ enorme, destinate probabil pentru irigaţiunĭ, de unde s'a dedus esistenţa unor fiinţe inteligente, carĭ au făcut acele canalurĭ.

— Canalurile ce s'au observat, pot sĕ fie şi operele unor fiinţe inteligente carĭ îşĭ ajută, în lipsa apei, prin irigaţiunĭ artificiale, dér pot fi şi procese naturale, provenite din topirea gheţei dela polurĭ.

D-l Reindt şi-a făcut studiile academice la Tübingen şi Jena şi a fost maĭ multĭ anĭ profesor în Sibiiu. Ca teolog, e e, l'am întrebat, ce părere are asupra obiecţiunei făcute de adversarii economiei divine, carĭ dic, că habitabilitatea altor corpurĭ cerescĭ rĕstórnă credinţa, ce o avem noi în rescumpĕrarea neamului omenesc, prin întruparea fiului lui Dumnedeu. De ce adică, dic ei, sĕ se fi coborît fiiul lui Dumnedeu tocmai pe acest punct neînsemnat al universului şi nu pe Marte séu alt corp ceresc?

— Obiecţiunea acésta, rĕspunse parochul nu rĕstórnă nimic, pentru-că acel spirit creator, în nemărginita sa înţelepciune, după cum a găsit căile cele mai potrivite, pentru procurarea fericirei némului omenesc de pe pămênt, tot aşa va fi găsit căile cele mai potrivite şi pentru fericirea fiinţelor de pe alte corpurĭ cerescĭ.

M'am îndepărtat fórte edificat prin interesanta cenvorbire cu savantul paroch şi l'am rugat sĕ-mĭ permită a traduce

Campania contra României.

Jupânul Bernard Lazare continuă a insulta şi calomnia România în diarul *„L'Aurore“* şi cercurile jidovescĭ, carĭ aducêndu-şĭ aminte de succesele isbîndite în afacerea Dreyfus, contra unor adversarĭ mai puternicĭ, decât România, se légănă în speranţa, că din campania acésta pornită de Bernard Lazare şi spriginită de Jidovii din tóte părţile, vor eşi de asemenea biruitorĭ şi că România îngenunchiată, va fi forţată a trece prin furcile caudine, acordând drepturile politice puhoiului de jidovĭ de carĭ este copleşită ţéra.

Este revoltător felul de a scrie al lui Lazare, ér insultele, ce le proferéză la adresa „barbarilor“ de Românĭ sunt fără păreche.

Am semnalat deja câte-va încercărĭ de a face presiune şi asupra guvernelor diferitelor ţĕrĭ în sensul indicat mai sus. Inceputul l'a făcut jupânul Falk în delegaţiunile austro-ungare. Tot aicĭ era sĕ mai interpeleze şi delegatul jidan Dr. Byk, dér pe semne rĕspunsul energic al lui Goluchovsky, i-a luat curagiul şi interpelarea nu s'a mai făcut. In Reichsratul austriac avea de gând sĕ interpeleze deputatul *Breiter*, n'a găsit însĕ numĕrul de 20 deputaţĭ, carĭ sĕ iscăléscă interpelaţiunea. Mâhnirea Jidovilor din causa acésta este mare. In America marii financiarĭ jidovĭ s'au încercat de asemenea a face presiune asupra guvernului Uniunei, ca sĕ intervină în favorul Jidovilor, ér în Anglia, am semnalat deja, că s'a interpelat de asemenea în camera comunelor.

Caracteristic este pentru iritaţia, ce domnesce în cercurile jidovescĭ, articulul publicat în numĕrul dela 20 Iunie al diarului *„Jüdisches Volksblatt“* din Viena, din care estragem câte-va pasage:

„...Mai ales în provinciile barbare moldo-valahe (vulgo-române) remarcăm tristul fenomen (al persecuţiei), în ţéra, care era de alt-fel pe cea mai bună cale de a deveni un stat cultural de primul rang.

Aicĭ era un timp, sub principele naţional Cuza I. când se vorbia de ómenĭ fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, despre libertate, frăţietate şi egalitate. Acéstă ţandără de popor, acest „mişmaş“ ridicat de cătră diplomaţia europénă în mod artificial la rangul de popor suveran, era numit prin anii 70, „Francesii Orientului“. Décă însĕ acéstă ţéră ticăloşită sub protectoratul şi în vederea marilor puterĭ, aduce jertfe de ómenĭ pe altarul civilisaţiunei europene, tot maiştri ei (adecă diplomaţii!) sunt de vină“.

Incă şi mai frumos e, că şi pe Jidovii autochtonĭ încă îi numĕră între strĕinĭ.

Se scie fórte bine ce contribuţie mare de sânge au adus patriei Evreii — va sĕ dică strĕinii — pe timpul rĕsboiului turco-ruso-român. (Se scie, că în rĕsboiul dela 1877/78 n'a cădut pe câmpul de luptă, decât un singur jidov, cu numele Iancu Fainberg! — Trad.)

„Pentru moment nu putem dispensa diplomaţia de datoria intervenţiei în favorul strĕinilor, fie jidovĭ fie arienĭ, locuitorĭ în micul stat, România. Legea fundamentală a celui mai mare învĕţător al omenirei, evreului Moisi, dice: „Iubesce pe strĕinul (?)“. Acéstă lege obligă atât pe contele Goluchovski, cât şi pe espertul în gheşefturĭ rege Carol I.

SCIRILE DILEI.

— 17 (30) Iunie.

Despărţĕmêntul Braşov al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român a ţinut erĭ, în 29 Iunie, d. a. adunarea sa generală în comuna Bod. Din Braşov s'a presentat comitetul, compus din preşedintele d-l profesor Andrei *Bârseanu*, secretarul d-l prof. N. *Bogdan*, casierul d-l Cornel *Aisĕr* şi bibliotecurul d-l prof. G. *Vătăşan*. Intre óspeţii din Braşov am remarcat pe, d-l profesor pensionar Ioan *Popea*, d-l director de bancă Nicolae P. *Petrescu* cu dómna, pe domnul advocat *Lengeru* şi pe d-l prof. N. *Sulică*. La adunare au participat mai mulţĭ preoţĭ din despărţĕmênt şi numeroşĭ ţĕranĭ şi ţĕrance din Bod. Adunarea s'a ţinut în biserică, unde înainte de deschidere şése preoţĭ au oficiat un parastas pentru metropoliţii *Andrei, Miron, Alexandru*, pentru toţĭ foştii preşedinţĭ repausaţĭ ai Asociaţiunei şi pentru membrii repausaţĭ ai despărţĕmêntului. Din partea administraţiei era delegat d-l notar Reindt din Bod. S'au votat între altele statutele societăţii agricole. După adunare a fost cină comună în şcóla română, la care s'au pronunţat mai multe toaste — Din causa lipsei de spaţiu, raportul special urmézĕ mâne.

Prigonirea istoriografiei române. Sub titlul acesta „Tribuna“ din Sibiiu de Dumineca scrie la loc de frunte între altele: „Adĭ Sâmbătă între 9 şi 10 óre s'au presentat la institutul nostru judele de instrucţie *Gödri* şi procurorul *Prainiszberger*, însoţit de un practicant şi de forţa brachială corespundĕtóre, şi înmânând directorului nostru, d-l Silvestru Moldovan, ordinul de sechestrare a cărticelei: *„Dar de Paştĭ pentru cetitorii „Foii Poporului“*, (un premiu care s'a alăturar ca suplement la nr. 16 de Paştĭ al „Foii Poporului“), a cerut estradarea esemplarelor aflătóre la institut. D-l director reflectându-le, că cărticica fiind suplement la „Fóia Poporului“, nu s'a tipărit decât în vre-o câteva esemplare peste numĕrul abonenţilor foii, le estradă 4 esemplare, carĭ se mai aflau în librărie. S'a cerut apoi şi tóte adresele abonenţilor foii, ca sĕ se pornéscă în întrégă ţéra góna contra cărţii. Dresându-se un proces verbal, comisiunea investigătóre s'a depărtat. Cărticica „Dar de Paştĭ“ este o broşură de 64 p., cuprindĕnd diferite bucăţĭ de cetire pentru popor, glume, sfaturĭ etc. Prima bucată este biografia lui Buteanu, cu titlul: Ioan Buteanu, schiţă biografică, pe 16 pag., de Victor Lazăr. Acéstă lucrare istorică e causa, că a fost osândită cărticica la sechestrare şi autorul va fi dat în judecată.“

Regele Carol la Ischl. *„Universul“* din Bucurescĭ publică scirea, că Regele *Carol* al României va merge în August la Ischl, unde va petrece mai multe dile, ca óspe al Majestăţii Sale monarchului *Francisc Iosif.*

„Pravoslavnii Vostok“ din Bucurescĭ şĭ-a dat obştescul sfîrşit. Intr'o scrisóre, ce o adreséză redactorul sĕu Dragutin *Ilitch* cătră abonenţii diarului, dice, că motive grave,s'au ivit în mod neaşteptat, carĭ obligă redacţiunea de a suspenda pentru un timp óre-care „Orientul ortodox“. Spune însĕ, că reînviând, el „va continua în viitor sĕ servéscă adevĕratele interese ale popórelor slave şi ortodoxe şi că va rĕmâné legat de marea idee a alianţei balcano-române (!) sub drapelul Marelui ţar (sic) şi a sfintei Rusii, fără concursul şi amiciţia cărora independenţa micilor nóstre ţĕrĭ nu este decât o himeră, un vis nerealisabil“. Motivele suspendării diarului sunt însĕ cu totul altele: „Pravoslavni Vostok“ şĭ-a îndeplinit misiunea, căcĭ fostul ambasador rusesc, Fonton, din Bucurescĭ a fost rĕsturnat şi se va relua firul politicei lui Hitrovo.

Alegere de deputat. In 12 (25) Iunie s'a ţinut alegere nouă de deputat în cercul Mărghitei. Despre acéstă alegere ni-se scrie, că candidaţii şi corteşii au întrebuinţat tóte mijlócele posibile, ca sĕ amăgéscă şi sĕ seducă pe alegĕtorii românĭ, carĭ în nordul romantic al Bihorului sunt în majoritate. Ca turma a fost dusă naţia la urnă, — lipsită de conducĕtorĭ conscienţioşĭ şi sedusă de amăgitorĭ — durere! — românĭ, între carĭ ca corteş prim a escelat d-l Schiopu, iurist Orădan, „Popa din România“ cum se numea el pe sine poporului, trimes de „fraţii dincolo de Carpaţĭ în ajutorul poporului român asuprit.“ Şi pentru cine a corteşit d-l Schiopu şi a seduș poporul? Pentru kossuthistul Szatmary — óre-când Gottlieb. — *Mărgitanul.*

Alegere de notar. Ni-se scrie: Miercurĭ. în 25 l. c. a fost alegerea de notar în comuna *Lisa*, la care aparţine şi comuna Bréza. Alegerea s'a făcut sub presidiul primpretorului Herszeny. Concurenţĭ au fost 12 şi toţĭ au fost şi candidaţĭ. Cu tóte acestea dintre mulţimea concurenţilor numai 2 au primit voturĭ, anume d-nii Oct. *Opriş* şi *Suciu*; dér primul a reuşit faţă de al doilea cu o majoritate de 8 voturĭ. Intre cei carĭ au voit sĕ strice bunăînţelegerea, a fost şi fudulul P. Băr., care în alianţă cu păr. Gâlcévă, au cercat tóte mijlócele de orĭ-ce natură, ca sĕ spargă rêndurile şi sĕ ajungă la „ramură verde“; dér urmarea a fost, că numitul candidat de „paradă“ n'a primit nicĭ un singur vot. Laudă sĕ cuvine familiei Ganea din Lisa, care a sciut scăpa acest notariat de relele, ce puteau sĕ-l bântuie, ca şi în trecut; buna prevedere a ómenilor de bine a sciut înfrêna tóte poftele desfrênate. — „Pr.“

La pensie. Din *Deva* primim scirea, că simpaticul şi de toţĭ iubitul jude de tribunal d-l George *Ciat* dela tribunalul reg. de acolo, a trecut la pensie după un serviciu de peste 42 anĭ. — Sĕ fie încă mulţĭ anĭ vesel şi sănĕtos.

Secretar consistorial archidiecesan în Sibiiu a fost ales cu unanimitate de voturĭ d-l Dr. George *Proca*, profesor de teologie în Sibiiu.

Bóla Regelui Angliei. Opiniunea publică este mult liniştită prin buletinele, carĭ sunt favorabile, cu tóte că ele nu tăinuesc, că starea regelui continuă a fi fórte seriósă. Regele arată multă tărie de caracter, el încércă sĕ încurageze pe membrii familiei sale. Regina n'a părăsit palatul Buckingam de când s'a făcut operaţiunea regelui. Regina îngrijesce personal de rege, care póte deja sĕ fumeze, sĕ citéscă scrisorĭ şi depeşĭ. Se asigură, că medicii sunt fórte mulţumiţĭ de mersul bólei. Sâmbătă diminéţa mulţimea s'a adunat înaintea castelului regal şi a cântat imnul naţional. Regele a fost adênc mişcat de sentimentele de sinceră lealitate şi devotament, ce i-se manifestă din tóte părţile.

Condamnarea elevului Schuller. Sâmbătă i-s'a publicat sentinţa elevului sas Schuller, în etate de 12 anĭ, acusat de violarea stégului maghiar. Advocatul S. *Damian*, într'un splendit, discurs, a dovedit netemeinicia acusării băiatului. Băiatul a fost condamnat la 8 dile arest corecţional şi 100 cor. amendă, pe basa art. 37 c. p.

Marş de distanţă Bucurescĭ-Metz. Se scrie din Bucurescĭ cu data de 26: Astădĭ diminéţă şĭ-a început căpitanul Miron, din regimentul 3 de călăraşĭ, marşul de distanţă Bucurescĭ-Metz. Astădĭ va merge la Câmpina, mâne se va opri în Braşov. Până în Braşov îl vor însoţi mai mulţĭ ofiţerĭ de cavalerie.

Musica orăşenéscă va cânta pe promenada de jos: Marţĭ la 7 óre dim., Miercurĭ la 7 óre dim., Vinerĭ la 6 óre séra şi Sâmbătă la 7 óre dim.

Matineul musical, ce l'a aranjat Reuniunea nóstră de cântărĭ în favorul tinĕrului violinist şi elev al conservatorului de musică din Viena *Aurel Nemeş de Alămor*, erĭ diminéţă, în sala festivă a gimnasiului din loc, a fost bine cercetat şi a avut un frumos succes.

Tinĕrul concertist a justificat pe deplin aşteptările, ce s'au pus în talentul sĕu deosebit musical. Tóte piesele, ce le-a executat de Beethoven, Beriot, Raff, Eberhardt ş. a. au fost bine alese şi mult succese în predarea lor. Tinĕrul violinist A. Nemeş a cântat peste tot fórte curat şi esact şi s'a distins în deosebĭ printr'o uşóră şi elegantă mânuare a arcului, însuşire ce-l va ajuta mult în progresele sale artistice viitóre. După fie-care piesă tinĕrul violinist a fost viu şi îndelung aplaudat. Piesa „Intre bradĭ“ de G. A. Dinicu, cu motive românescĭ, a fost una din cele mai aplaudate.

Trebue sĕ remarcăm rolul însemnat, ce l'a avut pentru reuşita tinĕrului Aurel Nemeş, dibacea şi escelenta acompaniare (la pian) a d-nei *Maria Dima.*

Şi cele două domnişóre, carĭ asemenea au binevoit a da concursul lor tinĕrului conservatorist, au secerat frumóse aplause, contribuind la variarea plăcută a programei.

D-ra *Maria Baiulescu* ne-a dat ocasiune a aprecia mai de aprópe vocea-i puternică şi simpatică de alt, care s'a desvoltat aşa de frumos şi promite mult. D-ra *Hareti Nemeş* a făcut cea mai plăcută impresiune asupra ascultătorilor cu drăgălaşa-i voce de sopran, cântând bine şi cu temperament.

D-l G. *Dima* le-a acompaniat cu siguranţa probată, putĕnd a se felicita de progresele acestor tinere membre ale Reuniunei.

In total publicul a primit impresiunea, că tinĕrul violinist român, pentru care s'a dat acest matineu, merită tótă încuragiarea, căcĭ promite frumóse isbînde pe cariera artistică. Aflăm că mâne va pleca, dimpreună cu tatăl d-sale, de aici la Sibiiu, Sĕlişte etc. Ii dorim sĕ aibă pretutindenĭ acelaşĭ frumos succes, ce l'a avut la noi.

Sosiţĭ în Braşov.

Pe diua de 28 Iunie 1902.

H. Pomul verde: Löw, Dreghici, Bucurescĭ: Breckner, A.-Iulia; Videky. Szabó, Bagyik, Ottman, Mély, Gaul, Schinnonek, Rejtö, profesorĭ, Budapesta.

H. Europa: Gálfy, Zabola; Ertl Baja; Leibowitz, D-na Hoffmann, Bêrlad; Gheorghiu, Braun. Bucurescĭ; Kobser, Breslau; Radeff; Silistria; Herman, Dresda; Urban, Reiss, Freiwirth. Lux, Frankfurther, Viena; Tisch, Bittó, Stegmüller. Balázs, Iusom, Budapesta.

H. Bucurescĭ: Dr. Şenchea. Făgăraş; Küry, Jaszkisér; Meţianu, protopop, Zĕrneştĭ; Gräser, Dobriţin; Jonás, Bratter, Viena; Fischer, Nádor, Bruck. Bartha, Budapesta.

H. Orient: Goldbaum, Walmer, Bucurescĭ; Várdai, Budapesta.

H. Grand: Landau, Cs. St. Simon; Mautner, Arad; Löwenstein, Polacsek, Budapesta.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

---

câte-un articol de al d-sale pentru cetitorii Gazetei, ceea ce mi-a acordat cu plăcere.

La părintele învĕţător Mereţ, dómna preotésă, o fostă elevă a asilului „Elena Dómna“ din Bucurescĭ, ne ascepta cu un delicios prând.

* * *

De vr'o trei-spre-dece anĭ, locuitorii din Bod găsesc isvor de câştig la fabrica de zahar, înfiinţată pe acţiĭ în hotarul acestei comune. Peste 600 de muncitorĭ lucréză la acéstă fabrică, din carĭ mai bine de jumĕtate sunt Românĭ. Unele familii lucréză cu mic cu mare, chiar şi copii de câte 6—7 anĭ şi câştigă, după cât póte lucra: dela 30 cr. până la câte 1 fl. pe di. — Se înţelege că în hotarul comunei se cultivă intensiv sfecla necesară la fabricarea zaharului. Lucrătorii românĭ au învĕţat cu uşurinţă şi fórte bine limba cehă, dela camaradii lor boemĭ şi printre flăcăii din Bod se găsesc mai mulţĭ carĭ vorbesc câte patru limbĭ.

Pĕcat, că odată cu limba cehă şi-au însuşit şi unele viţii, remarcate mai ales la tinĕra generaţiune şi că odată cu câştigul a întrat şi luxul şi părăsirea portului naţional. Flăcăii au început sĕ umble în haine nemţescĭ şi numai la biserică mai sunt ţinuţĭ, graţie rigorosului control, de a se presenta în portul naţional. La femei de asemenea s'a întrodus luxul exagerat, rĕsbóiele au început sĕ fie părăsite şi în locul trainicei pânze românescĭ, au ajuns acum la onóre sdrenţele de têrg.

Mi-s'a lungit érăşĭ foiletonul şi multe aşĭ mai avé de scris. Mai relevez însĕ totuşĭ un lucru, care nu stă isolat în felul sĕu, anume norocul, ce l'a făcut o fată de sas din Bod, care făcuse servicii prin România şi érna trecută s'a cununat aicĭ cu un colonel pensionar din România. Asemenea casurĭ nu sunt rare, şi este sciut, că deşi nu tocmai prin căsĕtorie, dér în alt chip similar, tot o fată de sas din jurul Braşovului s'a procopsit destul de bine pe urma unui fost general român, care mai mult timp fusese şi ministru de rĕsboiŭ.

Delaletca.

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Iunie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.70
Renta de coróne ung. 4%	97.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	207.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	162.75
Renta de argint austr.	101.60
Renta de hârtie austr.	101.50
Renta de aur austr.	120.80
Losurĭ din 1860.	152.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.80
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	695.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	175.—
Napoleondorĭ	19.08
Mărcĭ imperiale germane	117.25
London vista	239.95
Paris vista	95.32
Rente austr. 4% de coróne	99.75
Note italiene	94.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 30 Iunie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Sz. 4038—1902.
tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. jrbiróság, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy „Furnica“ fogarasi tak.-pénztár végrehajtatónak Jaru Avrám ludisori lakos végrehajtást szenvedő ellen 467 korona tőkekövetelés és járulekai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén levő a ludisori 106 sz. tljkvben fekvő a Jáiu Avrám, Lakatos Juon és Járu Szávu tulajdonát levő

249,250	hrsz.	ingatlanra	395 kor.	2565	hrsz.	ingatlanra	50 kor.
338	„	„	25 „	2629	„	„	28 „
409	„	„	52 „	2742	„	„	24 „
510	„	„	20 „	2745, 2747	„	„	31 „
688	„	„	12 „	2751	„	„	27 „
807	„	„	24 „	2777	„	„	21 „
863	„	„	52 .	2923	„	„	10 „
949	„	„	8 „	3102/1	„	„	83 „
1116	„	„	12 „	3217, 3218	„	„	6 „
1429	„	„	10 „	4051	„	„	19 „
1985	„	„	26 „	4108	„	„	37 „
2013	„	„	5 „	4242	„	„	8 „
2019, 2024	„	„	42 „	4309	„	„	5 „
2033	„	„	18 „	4360, 4361	„	„	14 „
2055, 2056	„	„	38 „	4660	„	„	112 „
2139	„	„	13 „	4759	„	„	20 „
2460	„	„	17 „	4786	„	„	22 „
2487	„	„	27 „				

koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi Julius hó 23-ik napján délelőtt 9 órakor** Ludisor község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi április hó 24-ik napján.

A. kir. járásbiróság mint tlkönyvi hatóság. 1—1.(577)

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1902.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·40 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.
IV. Tr. acc. la órele 10·26 m. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Tren accel. la órele 5·15 m. dim.
III. Trenul mixt la órele 11·40 a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
V. Tr. mixt. la óra 6·— min. séra.

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5.19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad la óra 9.18, cu Ciuc) Szereda. la óra 10.46 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de per. la óra 3·15 m. p. m.

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gar. Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 9·2 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 3·44 min. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·14 m. d. am.
IV. Trenul mixt la óra 9·42 m. séra.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óre 8·50 mim. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Gyimes.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren accel. la órele 5·7 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 8 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·7 min séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
II. Trenul mixt. la óra 9·23 min. p. m.
III. Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
IV. Tren. de pers. la óra 7·49 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
V. Tren accel. la órele 10·14 m. séra.

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óre 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgĭu, Ciuc-Sereda óra 3·20)
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5.17 dim.)
III. Trenul mixt, la óra 6·50 m. séra (are legătură dela Palanca la 8.54 dim.)

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·02 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 8·18 m. séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·50 min. séra.
IV. Tren mixtla óra 10·5 m. séra.